

การศึกษาที่เกี่ยวข้อง

2.1 ประโยคคำถามภาษาไทยที่ศึกษาทางโครงสร้าง

ดังได้กล่าวมาแล้ว ประโยคคำถามภาษาไทยได้มีการศึกษาและวิจัยไว้บ้างแล้ว แต่เป็นการศึกษาทางด้านโครงสร้างเท่านั้นดังมี

พระยาอุปกิตศิลปสาร ได้กล่าวถึงคำสั่งคำถามไว้ในหนังสือหลักภาษาไทย¹ โดยจัดแบ่งออกเป็นกลุ่มได้ 3 กลุ่มคือ

1. พวกที่จัดอยู่ในคำสั่งรพนามให้ใช้ชื่อว่า ปฏิเสธรพนาม ให้คำอธิบายไว้ว่า หมายถึงคำที่ใช้แทนชื่อคน สัตว์ และสิ่งของ ได้แก่ ใคร อะไร ไหน ตัวอย่างเช่น

- ใครมา
- อะไรมา
- ไหนเป็นบ้านท่าน

และได้หมายเหตุไว้ว่าคำ ใคร มักใช้แทนคน และใช้เป็นคำวิเศษณ์ไม่ได้ แต่คำ อะไร ไหน เป็นคำวิเศษณ์ได้ด้วย เช่น

- สัตว์อะไร
- ตำบลไหน เป็นต้น

---

¹พระยาอุปกิตศิลปสาร, หลักภาษาไทย (พระนคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2514), หน้า 82, 93-94, 107.

2. พวกที่สัตอยู่ในคำวิเศษณ์ให้ชื่อว่า ปฤจฉาวิเศษณ์ อธิบายว่าเป็นคำวิเศษณ์ที่แสดง ความสงสัยหรือใช้ในคำถาม ได้แก่ ใด อะไร ไหน ที่¹ ไหน ทำไม อย่างไร เหตุไร ฉันใด อันใด ตัวอย่างเช่น

- คนใดทอมแกล้งเรา
- ทำนมบุตรที่คน
- ทำนมอายุเท่าไร เป็นต้น

3. คำ หรือ ไหม สัตเป็นคำสันธานประเภทเชื่อมความที่เลือกเอาไว้ในคำถาม เช่น

- ทำนจะอยู่หรือจะไป
- ทำนชอบหรือไม่ชอบ

บางที่ย่อความข้างท้ายที่ตรงข้ามกันไว้ในที่เข้าใจ เช่นกล่าววว่า

- ทำนจะยอมหรือไม่
- ทำนจะไปหรือไม่

นอกจากนี้ พระยาอุปกิตฯ ได้อธิบายถึงคำ ไหม ว่ามาจากคำ หรือไม่ ซึ่งเกิดจากการพูดเร็ว ๆ เช่น

- กินไหม
- นอนเล่นไหม

---

¹ใน หลักภาษาไทย หน้า 93 ของพระยาอุปกิตศิลปสารไว้ ที่¹ ไหน ไม่ได้ ไว้¹

กำชัย ทองหล่อ ได้กล่าวถึงคำแสดงคำถามเช่นกัน ในหนังสือหลักภาษาไทย¹ และได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. พวกที่จัดอยู่ในคำสรรพนามเรียกว่า ปฤจฉาสรรพนาม และอธิบายว่าเป็น คำสรรพนามที่ใช้แทนนาม แต่มีเนื้อความเป็นคำถาม ได้แก่ ใคร อะไร ไหน ผู้ใด

2. พวกที่จัดอยู่ในคำวิเศษณ์เรียกว่า ปฤจฉาวิเศษณ์ อธิบายว่าเป็นคำวิเศษณ์ที่ ประกอบเนื้อความเป็นคำถามหรือสงสัย เช่น ใด ไร ไหน ที่ อะไร ทำไม อันใด เช่นไร ไหน อันใด อย่างไร เท่าไร ไย หรือ หนอ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า กำชัย ทองหล่อ กล่าวถึงคำแสดงคำถามในภาษาไทยนี้เหมือนกับพระยาอุปกิตศิลปสาร เพียงแต่เพิ่มคำ ไหม และ หรือ เข้าในพวก ปฤจฉาวิเศษณ์ และยกตัวอย่างว่า

- สิ่งใดอยู่ในตู้ทำนงไหม
- ท่านหรือเป็นผู้เก็บนาฬิกาได้ เป็นต้น

ในขณะที่พระยาอุปกิตศิลปสารจัดคำ หรือ ไหม เป็นคำสันธานเชื่อมความที่เลือกเอา ใ้ใช้ในคำถามดังได้กล่าวมาแล้ว

บรรจบ พันธุเมธา ในหนังสือลักษณะภาษาไทย² ได้กล่าวถึงคำแสดงคำถาม ภาษาไทยไว้ว่าประโยคคำถามตามธรรมดา มักจะมีคำวิเศษณ์แสดงคำถามว่า ใคร อะไร ที่ไหน อย่างไร หรือ หรือไม่ อยู่ด้วย และอธิบายรายละเอียดว่า

¹ กำชัย ทองหล่อ, หลักภาษาไทย (พระนคร : โรงพิมพ์จักร์สันนิทวงศ์ 2515), หน้า 242, 333-334.

² บรรจบ พันธุเมธา, ลักษณะภาษาไทย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย-รามคำแหง, 2519), หน้า 136-138.

✓ ใคร อะไร มีลักษณะทั้งเป็นคำถามและเป็นสรรพนามแทนคนหรือสิ่งที่ไม่ได้ระบุชื่อนั้น เป็นทั้งผู้กระทำ ผู้ถูกกระทำ เช่น ใครเห็น เห็นใคร อะไรมา กินอะไร เป็นต้น และจัดอยู่ส่วนใดในประโยคก็ได้แล้วแต่ใจความ

✓ ทำไม เมื่อไร อย่างไร มีลักษณะเป็นกริยาริเศษณ์ขยายกริยา ใช้ไว้ต้นหรือท้ายประโยคก็ได้ เช่น - มาทำไม - ทำไม (จึง) มา

นอกจากนี้ บรรดบ พันธูเมธา ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับประโยคที่มีคำแสดงคำถามในภาษาไทยว่า บางทีดูยากกว่าเป็นประโยคคำถามหรือบอกเล่า เพราะคำ ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ใช้ในความบอกเล่าก็ได้ เช่น

- ใครจะไปกินลง
- เรื่องอะไรฉันจะทำให้
- ไปซื้อที่ไหนได้ก็ไปเถอะ
- พูดอย่างไร ๆ ใครก็ไม่เชื่อ
- ใช้น้ำเขาอยากทำให้เมื่อไร

และในบางทีประโยคคำถามก็อาจไม่มีคำแสดงคำถามก็ได้ ถ้าผู้พูดขึ้นเสียงสูงท้ายประโยค เช่น - ฉริงนะ (เสียงครึ่งตรีครึ่งสวดา) เป็นต้น

ส่วน วิจิตรพันธ์ ภาณุพงศ์¹ ได้ศึกษาลักษณะไวยากรณ์ไทยตามทฤษฎีโครงสร้าง และได้จัดแบ่งคำในภาษาไทยออกเป็นหมวดหมู่ เป็นการจำแนกคำโดยอาศัยตำแหน่งของคำเป็นเกณฑ์ โดยการสร้างกรอบประโยคทดลอบขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักในการแบ่งคำพูดออกเป็นหมวดหมู่ต่าง ๆ โดยยึดหลักว่า คำที่ปรากฏในตำแหน่งเดียวกันได้เป็นคำในหมวดคำเดียวกัน

¹ วิจิตรพันธ์ ภาณุพงศ์, โครงสร้างของภาษาไทย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

สำหรับประโยคคำถาม วิสันต์ ภาณุพงศ์ ก็ได้จัดคำที่แสดงคำถามไว้ใน
หมวดคำต่าง ๆ ดังนี้คือ

จัดคำ ใคร อะไร ไหน อยู่ในหมวดคำสรรพนาม เพราะอาจจะ
ปรากฏแทนที่คำนามที่อยู่ในตำแหน่ง ข้างหลังคำบุพบทในกรอบประโยคทดสอบ 5 ตำแหน่งที่
ใช้สำหรับกำหนดคำบุพบทคือ

นาม	คำช่วยหน้ากริยา	กริยาอาการ	บุพบท	นาม
เรือ	กำลัง	แล่น	ใต้	<u>สะพาน</u>
แดง	จะ	นั่ง	กับ	<u>แม่</u>
				<u>ใคร</u>

จัดคำ ที่ อยู่ในหมวดคำบอกจำนวนนับ เพราะอาจจะปรากฏในตำแหน่ง
ช่องว่างของกรอบประโยคข้างล่างนี้คือ

นาม	คำช่วยหน้ากริยา	กริยาอาการ	นาม _____	ลักษณะนาม
เพื่อน	จะ	ซื้อ	หนังสือ	2 เล่ม
			ที่	

จัดคำ ไหน (เช่น เมื่อไหร่) อยู่ในหมวดคำบอกเวลา (ประเภทที่ 2)
ที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยเสริมบอกเวลาตามลำดับไม่ได้ จะต้องทำหน้าที่ร่วมกับคำบอกเวลาด้วยกัน
หรือร่วมกับคำในหมวดอื่น ๆ

จัดคำ ยังไง ทำไม เท่าใด อยู่ในหมวดคำกริยาวิเศษณ์ เพราะ
ปรากฏหลังคำกริยาในตำแหน่งช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบข้างล่างนี้คือ

นาม _____ กริยาอาการ _____

โดยมีเงื่อนไขว่า จะต้องไม่ใช่คำกริยา คำช่วยหลังกริยา และคำลงท้าย ซึ่งจะถือว่าเป็นคำกริยาวิเศษณ์

จัดคำ ✓หรือ ใหม่ อยู่ในหมวดคำลงท้าย ✓ เพราะเป็นคำที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค หรืออาจจะปรากฏในตำแหน่งท้ายส่วนของประโยค (โดยต่อท้ายวลีอีกทีหนึ่ง) เช่น

- เหนื่อยมากไหมคุณ

✓ ริชาร์ด บี นอส ในหนังสือ Thai Reference Grammar¹ ได้กล่าวถึงคำถาม-คำตอบ โดยยึดหลักไวยากรณ์โครงสร้างของนักภาษาศาสตร์อเมริกัน พวกที่ศึกษาเกี่ยวกับหน่วยในภาษาและการเรียงหน่วยในภาษา (Items and Arrangement School)

นอส ได้ศึกษาภาษาไทย โดยแบ่งหน่วยที่มีความหมายออกเป็น 2 หมวดใหญ่คือ

- ✓ 1. หมวดหน่วยอิสระ (Free Lexemes)
- ✓ 2. หมวดหน่วยอิสระไม่อิสระ (Bound Lexemes)

จากทั้ง 2 หมวดนี้ แบ่งออกเป็นหมวดย่อยอีกหลายหมวด สำหรับคำแสดงคำถามสามารถเกิดได้กับทั้งหมวดหน่วยอิสระ และหมวดหน่วยอิสระไม่อิสระดังนี้

✓ หมวดหน่วยอิสระ :- ได้แก่

Complements ได้แก่

- Complementives เป็นหมวดย่อยของหมวดหน่วยอิสระ ได้แก่คำ

ทำไม อย่างไร เมื่อไร ที่ไหน เท่าไร

¹Richard B. Noss, Thai Reference Grammar, (Washington, D.C. : U.S. Government. Printing Office, 1964), pp. 82-85, 95-96, 101-112, 205-207.

General Pronouns เป็นหมวดย่อยของหมวดหน่วยอรรถวิสัระ ได้แก่คำ
ใคร อะไร

Partitive Numeral เป็นหมวดย่อยของหมวดหน่วยอรรถวิสัระ ได้แก่
คำ กี่

✓หมวดหน่วยอรรถไม้อิสัระ :-

Sentence Particles เป็นหมวดย่อยของหมวดหน่วยอรรถไม้อิสัระ
ได้แก่คำ ไหม หรือ

✓ สายส่วาท อินทิแ่ส่น ได้ทำการวิจัยเรื่องประโยคคำถามในภาษาไทย ใน
วิทยานิพนธ์มหาบัลลิต เรื่องแบบประโยคคำถามและคำตอบที่ใช้พูดในภาษาไทย¹ โดยศึกษา
ประโยคคำถามในภาษาไทยตามแนวทฤษฎีโครงสร้าง✓ โดยใช้วิธีพิจารณาจุดตำแหน่งหน้าของ
คำแสดงคำถามในประโยค และดูความสัมพันธ์ของคำเหล่านี้กับคำอื่น ๆ ในประโยค ได้
แบ่งประโยคคำถามในภาษาไทยออกเป็น 2 ชนิดใหญ่ ๆ คือ

1. ประโยคคำถามที่ใช้คำลงท้ายแสดงคำถาม
2. ประโยคคำถามที่ใช้คำแสดงคำถาม

โดยอธิบายว่า คำลงท้ายแสดงคำถาม (Question Particles)✓ คือคำที่นำ
ไปต่อท้ายข้อความที่ไม่ใช่คำถาม เพื่อให้ข้อความนั้นกลายเป็นคำถามขึ้นมา คำลงท้ายแสดง
คำถามนี้ ตัวของมันเองจะไม่มีมีความหมายอะไร และจะใช้ตามหลังคำเดี่ยวโดด ๆ ไม่ได้

¹สายส่วาท อินทิแ่ส่น "แบบประโยคคำถามและคำตอบที่ใช้พูดในภาษาไทย"
(วิทยานิพนธ์มหาบัลลิต แผนกมัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509),
บทที่ 2-3.

แต่เมื่อใช้ท้ายข้อความอื่นจะแสดงความหมายทางไวยากรณ์คือ เปลี่ยนข้อความนั้นให้เป็นคำถาม
ได้แก่ หรือ รึยัง รึเปล่า ไหม จริงไหม ถูกไหม ใช่ไหม และ ไม่ใช่หรือ
คำสั่งท้ายแสดงคำถามนี้บางครั้งผู้พูดอาจจะเปลี่ยนระดับเสียงจากสัจความมาเป็นตริกก็ได้ หรือ
เปลี่ยนเสียงสระภายในก็ได้ตามความนิยม เช่น

ไหม-มี๊-มะ

หรือ-รื้อ-รี-เหอ-เรอะ

ประโยคคำถามประเภทนี้ต้องการคำตอบรับหรือคำตอบปฏิเสธ เช่น

	คำตอบรับ	คำตอบปฏิเสธ
เธอจะไปดูหนังเหอ	ค่ะ	เปล่านั้น
นางสาวฉกรรวาสนี่ล้วยมี๊	ล้วยค่ะ	ไม่ล้วยค่ะ

ส่วนคำแสดงคำถาม (Question Words) คือคำที่แสดงให้รู้ว่าประโยคนั้นเป็น
คำถาม และเป็นเครื่องหมายว่าคำตอบควรจะเป็นอย่างไร ได้แก่ ใคร ของใคร
อะไร ไหน ทำไม อย่างไร (ยังไง) เมื่อไร (เมื่อไหร่) เท่าไร (เท่าไหร่)
และ ก็ ประโยคคำถามประเภทนี้ต้องการคำตอบที่อธิบายข้อความหรือรายละเอียดเพิ่มเติม
ไม่ใช่ตอบรับหรือตอบปฏิเสธเท่านั้น และคำตอบจะขึ้นอยู่กับคำแสดงคำถามแต่ละคำที่ใช้ใน
ประโยคคำถาม เช่น

คำถาม	คำตอบ
ใครมา	ผู้ดา
เขาทำอะไรแตก	แก้ว

การวิจัยของ ล่ายลวาท อินทิสแลน กล่าวถึงประโยคคำถามที่ใช้คำลงท้ายแสดง คำถามและคำสั่งคำถาม แต่ไม่ได้ครอบคลุมถึงประโยคคำถามที่ไม่มีทั้งคำสั่งคำถาม และคำลงท้ายแสดงคำถาม แต่ใช้ทำนองเสียงแสดงคำถาม

วิญญา พัฒนพงศ์¹ ได้แบ่งประโยคคำถามในภาษาไทย โดยยึดประโยคคำถาม ภาษาอังกฤษเป็นหลัก แบ่งได้เป็น 4 ชนิดคือ

1. ประโยคคำถามที่ต้องการคำตอบรับหรือปฏิเสธ (Yes-No Questions) ได้แก่ หรือ ไหม หรือเปล่า
2. ประโยคคำถามต่อสร้อย (Tag Questions) ได้แก่ จริงไหม จริงหรือ จริงหรือเปล่า ใช่ไหม ใช่หรือเปล่า
3. ประโยคคำถามที่ใช้คำสั่งคำถาม (Wh-Questions) ได้แก่ ทำไม ที่ไหน เมื่อไร ใคร อย่างไร อะไร ของใคร ไหน เท่าไร
4. ประโยคคำถามแบบให้เลือกรตอบ (Or-Questions) โดยเป็นประโยคคำถาม ที่ใช้คำสั่งคำถามกับข้อความที่ให้เลือกรตอบ ซึ่งอาจมากกว่าสองข้อความก็ได้

ซึ่งการใช้หลักของภาษาอังกฤษมาแบ่งคำถามในภาษาไทยนั้นไม่เหมาะสม เพราะ คำถามภาษาไทยอาจไม่มีลักษณะเหมือนของภาษาอังกฤษ

นอกจากนี้ A Comparative Study of English and Thai Syntax² วิทยานิพนธ์ของ เชลา ไชยรัตน์ ก็เป็นการวิจัยที่เปรียบเทียบไวยากรณ์ของไทย

¹วิญญา พัฒนพงศ์, "การเปรียบเทียบคำถามภาษาอังกฤษและภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกมัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518), หน้า 10-16)

²Chalao Cheiyaratana, "A Comparative Study of English and Thai Syntax" Unpublished Ph.D. Dissertation. (Bloomington : Indiana University, 1961), pp. 103-332.

และอังกฤษที่กล่าวถึงข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาไทยของชาวต่างประเทศ (ที่พูดภาษาอังกฤษ) และข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทย

เจลา ไชยรัตน์ ได้กล่าวถึงคำถามคำตอบไว้ในวิทยานิพนธ์นี้ โดยแยกคำถามออกเป็นประเภทต่าง ๆ คือ

1. ประเภท Question Markers (หรือ ไหม)
2. ประเภท Tag Questions (จริงไหม ถูกไหม ใช่ไหม)
3. ประเภท Adverbial Questions (เมื่อไร อย่างไร ที่ไหน เท่าไร ทำไม)
4. ประเภท Wh-Questions (ใคร อะไร ไหน)

ในการวิเคราะห์ใช้ทฤษฎีแปรรูปประโยค (Transformational Theory)

ถึงแม้ว่า เจลา ไชยรัตน์ จะแบ่งประโยคคำถามตามแบบภาษาอังกฤษ แต่ยึดหลักเพียงอันเดียวคือ ใช้คำแสดงคำถามสิ่งไม่สืบสน

จากการวิจัยที่เกี่ยวกับประโยคคำถามในภาษาไทยทั้งหมดที่กล่าวมาแล้ว อาจสรุปได้ว่าการวิจัยในเรื่องนี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภทด้วยกันคือ

1. การวิจัยที่กำหนดหมวดคำของคำแสดงคำถาม ตามประเภทหมวดคำเดิม ดังเช่น การวิจัยของ พระยาอุปกิตศิลปสาร กำชัย ทองหล่อ และ บรรจบ พันธุเมธา
2. การวิจัยที่อาศัยการดูตำแหน่งของคำแสดงคำถามนั้น ๆ ในประโยค และนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ต่าง ๆ เช่น การวิจัยของ วิจิตร ภาณุพงศ์ ริชาร์ด บี นอล และ สายสวาท อินทิลั่น
3. การวิจัยที่เลียนแบบการแบ่งชนิดประโยคคำถามตามประโยคคำถามในภาษาอังกฤษ เช่น การวิจัยของ วิญญา พัทธพงศ์ และ เจลา ไชยรัตน์

การวิจัยทั้ง 3 แบบที่กล่าวแล้ว มีลักษณะที่เหมือนกันประการหนึ่งคือ จะเน้นที่รูป ซึ่งแสดงคำถาม นั่นคือรูปประโยคคำถามดังกล่าวจะต้องมีคำแสดงคำถามปรากฏอยู่ด้วยเสมอ หากปราศจากคำแสดงคำถามก็จะไม่ใช่ประโยคคำถาม เว้นแต่ บรรจบ พันธุเมธา¹ เท่านั้น ที่กล่าวถึงประโยคที่ไม่มีคำแสดงคำถาม แต่ใช้เสียงสูงท้ายประโยคแทน (เสียงครึ่งตรีครึ่งจัตวา) และยังกล่าวถึงลักษณะประโยคคำถามที่มีคำแสดงคำถาม แต่แสดงความบอกเล่า เช่น

- ใครจะไปกินลง
- เรื่องอะไรฉันจะทำให้ เป็นต้น

แต่ทั้งนี้ก็กล่าวถึงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

จะเห็นได้ว่าประโยคคำถามภาษาไทยมีการวิเคราะห์แต่ทางด้านโครงสร้าง ซึ่งเน้นที่รูปประโยคเท่านั้น ไม่ได้มีการวิเคราะห์ทางความหมายเลย แต่ในภาษาอังกฤษได้มีผู้ศึกษาประโยคคำถามบางความหมาย โดยวิเคราะห์จากหน้าที่ในการสื่อความหมาย ซึ่งผู้นั้นคือ จอห์น อาร์ เซอล²

2.2 ประโยคคำถามที่ศึกษาทางอรรถศาสตร์

จอห์น อาร์ เซอล ในหนังสือชื่อ *Speech Acts* ซึ่งเขียนขึ้นในปี ค.ศ. 1969 ได้แสดงความคิดเห็นในการศึกษาภาษาว่า ในการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารนั้น หน่วยสำคัญมิใช่คำหรือประโยคดังที่เคยเชื่อกันมา แต่ที่จริงแล้วคือวชิปฏิบัติ (Speech Act)³

¹ บรรจบ พันธุเมธา, ลักษณะภาษาไทย, หน้า 138.

² John R. Searle, Speech Acts : An Essay in the Philosophy of Language, (London : Cambridge University Press, 1969), pp. 22-71.

³ คำ "วชิปฏิบัติ" นำมาจากบทความแปลเรื่อง "จากรวากยสัมพันธ์และอรรถวากยสัมพันธ์ ถึงสถานการณ์การใช้ภาษา" แปลจาก "The Social Significance of Speech" ของ John Platt and Heidi Platt โดย อังกาบ ผลากรกุล

ซึ่งหมายความว่าในการกล่าวถ้อยคำนั้น ผู้พูดมิได้เพียงแต่จะกล่าวคำหรือประโยคเท่านั้น แต่จะกล่าวถ้อยคำหรือประโยคต่อเมื่อมีจุดมุ่งหมายหรือความตั้งใจที่เด่นชัด และถ้อยคำนั้นจะสื่อความหมายได้ต่อเมื่อถ้อยคำเหล่านั้นมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์ สำหรับ เชอล การสื่อสารแต่ละครั้งมีองค์ประกอบ 3 ลักษณะดังนี้

- ~ 1. การกล่าวถ้อย (utterance act) คือการที่ผู้พูดใช้หน่วยคำ คำ หรือประโยคเพื่อการสื่อสาร
- ~ 2. การบ่งเนื้อความ (propositional act) ได้แก่ การที่ผู้พูดบ่งความของถ้อยคำที่เขากล่าวออกมาในรูปของเหตุการณ์ และผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์
- ~ 3. การแสดงเจตนา (illocutionary act) คือการแสดงความตั้งใจของผู้พูดในการกล่าวถ้อยคำออกมา เช่น ต้องการถาม ทักทาย หรือเตือน ฯลฯ¹

จากลักษณะทั้ง 3 ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า หน่วยสื่อสารมีองค์ประกอบอยู่ 3 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นรูปภาษา (1) ส่วนที่เป็นความหมาย (2) และส่วนที่เป็นเจตนา (3)

ในการกำหนดลักษณะของวสปฏิบัติ หรือหน่วยสื่อสารซึ่งมีหน้าที่ในการสื่อสารนั้น เชอล ได้อาศัยเกณฑ์กำหนด (conditions) ต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการกำหนดหน้าที่ในการสื่อความหมายที่ต่างกันจะมีเกณฑ์กำหนดแตกต่างกัน เช่น หน่วยสื่อสารที่แสดงหน้าที่ทักทาย จะมีเกณฑ์กำหนดข้อหนึ่งที่ว่า "ผู้พูด (speaker) เพิ่งจะพบกับผู้ฟัง (hearer) เป็นครั้งแรกในวันนั้น หรือเพิ่งจะได้รับการแนะนำให้รู้จักกับผู้ฟังเป็นครั้งแรก" เป็นต้น แต่หากเป็นหน่วยสื่อสารที่แสดงหน้าที่ของการขอบคุณ จะมีเกณฑ์กำหนดต่างไปจากการทักทาย เช่น มีเกณฑ์ข้อหนึ่งที่ว่า "จะต้องมีการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งผู้ฟังได้ทำเกิดขึ้นมาก่อนหน้านี้แล้ว และ

---

¹ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเน้นหนักการวิเคราะห์ในเรื่องการแสดงเจตนา (illocutionary act) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ 3 ของการสื่อสารนี้ โดยแสดงออกในรูปของเกณฑ์กำหนดต่าง ๆ

การกระทำนั้นของผู้ฟังก่อให้เกิดประโยชน์หรือผลดีต่อผู้พูด และข้อนี้ผู้พูดก็เชื่อและมีความรู้สึก เช่นนั้นด้วย" เป็นต้น

เกณฑ์กำหนดต่าง ๆ นั้น อาจแบ่งได้เป็นเกณฑ์กำหนดทั่วไป - และเกณฑ์กำหนด เฉพาะสำหรับหน่วยสื่อสารประเภทหนึ่ง ๆ เกณฑ์กำหนดที่ว่าผู้พูด-ผู้ฟัง พูดภาษาเดียวกัน มีความรู้-ความเข้าใจในภาษานั้น ๆ เป็นอย่างดี หรือผู้พูด-ผู้ฟังอยู่ในสถานการณ์และสภาพ-แวดล้อมที่ไม่รบกวนการพูด-การฟัง เช่น ไม่มีเสียงดังจนพูดไม่ได้ยิน เป็นต้น ส่วนเกณฑ์ กำหนดเฉพาะเป็นเกณฑ์กำหนดจำเป็นที่บ่งบอกลักษณะเฉพาะของหน่วยสื่อสาร เช่น ความ ตั้งใจในการที่จะบังคับตัวเองให้ปฏิบัติตามที่ได้สัญญาไว้ เป็นต้น เกณฑ์กำหนดเฉพาะเหล่านี้ เป็นพื้นฐานสำหรับกฎที่ใช้ในการตีความประโยคต่าง ๆ ว่ามีหน้าที่ในการสื่อสารอย่างไร

เชอล ตั้งกฎกำหนดหน่วยสื่อสารนี้จากเกณฑ์ต่าง ๆ โดยดึงเอาเกณฑ์สำคัญ ๆ ออก มา - กฎกำหนดหน่วยสื่อสารต่าง ๆ นี้ อาจแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

✓ 1. กฎบอกเนื้อความ (Propositional Content Rule) ได้แก่กฎที่จะบอก ลักษณะของเนื้อความว่าจะต้องประกอบขึ้นด้วยกริยาและผู้แสดงกริยาอย่างน้อยหนึ่ง กล่าวอีก นัยหนึ่งก็คือ โดยทั่วไปเนื้อความจะประกอบขึ้นด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนนาม และส่วนแสดง หรือกริยาซึ่งจะต้องบอกกาลด้วย¹

✓ 2. กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน (Preparatory Rule) เป็นกฎที่บ่งปัจจัยที่เป็นพื้นฐาน ให้หน่วยสื่อสารทำหน้าที่ที่ต้องการได้ เช่น การที่หน่วยสื่อสารจะได้รับการตีความให้เป็น การขอร้องนั้น จะต้องมียปัจจัยหนึ่งในเรื่องความเชื่อของผู้พูดว่า เขาเชื่อว่าผู้ฟังจะทำสิ่งที เขากำสั่งจะขอร้องได้

✓ 3. กฎบอกความจริงใจ (Sincerity Rule) เป็นกฎที่ระบุความรู้สึก ความคิด และความต้องการที่แท้จริงของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟังอย่างชัดเจน ถ้าหากหน่วยเนื้อความขาดความ

¹เชอล พูดถึงหน่วยเนื้อความที่ไม่ได้ประกอบขึ้นด้วย นาม-กริยา ด้วย เช่น "ลั่วล็ด" ถือว่าเป็นหน่วยความซึ่งเป็นหน่วยสื่อสารที่แสดงหน้าที่ทักทาย

จริงใจของผู้พูด หน่วยสื่อสารนั้นก็ไม้อาจทำหน้าที่ตามที่คาดหวังได้ เช่น ถ้าผู้พูดไม่ได้ตั้งใจที่จะทำตามที่ได้บอกหรือรับปากไว้ ก็ไม่ถือว่ารูปประโยคนั้นเป็นหน่วยสื่อสารที่ทำหน้าที่ในการสัญญา หรือในการถามที่ผู้พูดไม่ได้ต้องการได้รับคำตอบหรือข้อมูลจากผู้ฟังจริง ๆ ก็ไม่ถือว่าอยู่ในหน่วยสื่อสารที่ทำหน้าที่ถามคำถาม เป็นต้น

✓ 4. กฎบอกสาระสำคัญ (Essential Rule) เป็นกฎที่บอกสาระสำคัญ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของหน่วยสื่อสารแต่ละชนิด เช่น หน่วยสื่อสารที่ทำหน้าที่ขอร้องนั้นจะต้องมีกฎบอกสาระสำคัญว่า จะต้องบ่งบอกความพยายามของผู้พูดที่จะทำให้ผู้ฟังทำสิ่งที่เขาต้องการให้ได้ หรือหน่วยสื่อสารที่ทำหน้าที่ขอบุคคลนั้น จะมีกฎบอกสาระสำคัญว่าหน่วยเนื้อความนั้นจะต้องแสดงความสำนึก หรือระลึกถึงบุคคลที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง กฎบอกสาระสำคัญจะทำให้เราสามารถตีความหน่วยเนื้อความว่ามีหน้าที่สื่อสารอย่างไร อย่างไรก็ดีถึงแม้ว่าหน่วยเนื้อความจะมีลักษณะสาระสำคัญที่ทำให้ตีความได้ว่า เป็นหน่วยสื่อสารใดใดแล้วก็ตาม ถ้าหากหน่วยสื่อสารนั้นขาดลักษณะความจริงใจของผู้พูดแล้ว ก็ผิดกฎข้อ 3 และหน่วยสื่อสารนั้นก็ไม่ได้ทำหน้าที่ตามที่คาดหวังไว้

จากกฎทั้ง 4 ลักษณะดังกล่าวข้างต้น เชอล ใต้นำไปใช้ในการอธิบายและตีความหน่วยสื่อสารต่าง ๆ เช่น หน่วยสื่อสารที่ทำหน้าที่ขอร้องมีลักษณะต่าง ๆ ตามกฎทั้งหมดดังนี้

1. กฎบอกเนื้อความ หน่วยสื่อสารที่ทำหน้าที่ขอร้อง ระบุว่าจะต้องเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ หรือการกระทำของผู้ฟังที่ยังไม่เกิดขึ้นในอนาคต
2. กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน หน่วยสื่อสารที่ทำหน้าที่ขอร้องมีปัจจัยพื้นฐาน 2 ประการคือ
  - 2.1 ผู้ฟังสามารถกระทำสิ่งที่ได้รับการขอร้องได้ ซึ่งผู้พูดก็เชื่อเช่นนั้นด้วย
  - 2.2 การกระทำที่ได้รับการขอร้อง ไม่ใช่การกระทำปกติ หรือการกระทำประจำของผู้ฟัง

3. กฎบอกความจริงใจ หน่วยสื่อสารที่ทำหน้าที่ขอร้อง แสดงความจริงใจว่าผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังกระทำสิ่งขอร้องนั้นจริง ๆ

4. กฎออกสำราละสำคัญ หน่วยสื่อสารที่ทำหน้าที่ขอร้องแสดงถึงความพยายามของผู้พูดที่จะให้ผู้ฟังกระทำสิ่งนั้นให้ได้

สำหรับหน่วยสื่อสารที่ทำหน้าที่ถามคำถาม เชออลก็ได้ศึกษาและอธิบายไว้เช่นกัน โดยอาศัยกฎกำหนดหน่วยสื่อสารต่าง ๆ ทั้ง 4 ลักษณะนั้นดังนี้

1. กฎบอกเนื้อความ สำหรับหน่วยสื่อสารที่ทำหน้าที่ถามคำถาม หน่วยเนื้อความ จะต้องเป็นอดีต ปัจจุบัน อนาคต

นอกจากนี้ เชออลได้พูดถึงลักษณะทางโครงสร้างว่า หน่วยเนื้อความที่ทำหน้าที่ถามคำถามนั้น จะต้องมีการย้า และผู้แสดง หรือผู้กระทำอย่างน้อยหนึ่ง ซึ่งจะทำให้เห็น ลักษณะโครงสร้างของหน่วยสื่อสารคำถามตามคำจำกัดความของเชออลว่ามีลักษณะกว้าง ๆ ต่างไปจากการแบ่งประโยคคำถามตามแบบเก่า ๆ ที่คำนึงถึงรูปประโยคและส่วนประกอบของประโยคที่จะต้องประกอบด้วยคำแสดงคำถาม หรือคำลงท้ายแสดงคำถามต่าง ๆ เป็นต้น

2. กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน สำหรับหน่วยสื่อสารที่ทำหน้าที่ถามคำถาม มีปัจจัยพื้นฐาน 2 ประการคือ

2.1 ในการถามคำถาม ผู้พูดไม่ทราบคำตอบ หรือไม่แน่ใจในสิ่งที่ตนทราบว่าเป็นจริง หรือถูกต้องเพียงใด

2.2 การที่ผู้พูดถามคำถามผู้ฟังนั้น เป็นเพราะผู้พูดไม่แน่ใจว่าถ้าตนไม่ถามผู้ฟังจะให้ข้อมูลนั้น ๆ แก่ตนหรือไม่

3. กฎบอกความจริงใจ สำหรับหน่วยสื่อสารที่ทำหน้าที่ถามคำถามได้แสดงถึงความพยายามของผู้พูดอย่างแท้จริงในการถามเพื่อให้ได้คำตอบ ไม่ใช่การถามลอย ๆ

✓ สำหรับคำถาม จอห์น อาร์ เชออล ได้แบ่งตามลักษณะหน้าที่ออกเป็น 2 ชนิดด้วยกันคือ

แล้ว กฎกำหนด ๗๕ บทบาทใน ๗๗

- ✓ 1. คำถามแท้ (Real Question) เป็นคำถามแท้จริงซึ่งผู้ผู้ต้องการทราบ และค้นหาคำตอบจริง ๆ
- ✓ 2. คำถามทดสอบ (Exam Question) เป็นคำถามที่ผู้ผู้ต้องการทดสอบว่าผู้ฟังนั้นทราบเรื่องราวหรือข้อมูลนั้น ๆ จริงหรือไม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย